

«Затверджую»
ректор Національної музичної академії
України імені П. І. Чайковського
доктор філософії, професор,
заслужений діяч мистецтв України
М. О. Тимошенко
2026 р.

ВИСНОВОК
про наукову новизну, теоретичне та
практичне значення результатів дисертації
Якимчук Олени Миколаївни
на тему: «Ментальні основи творчості українських композиторів кінця ХХ
– першої чверті ХХІ століття: семіотичний дискурс»
на здобуття ступеня доктора мистецтвознавства
за спеціальністю 17.00.03 «Музичне мистецтво»

ВИТЯГ
з протоколу №14
засідання кафедри історії української музики та музичної фольклористики
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
від «06» травня 2026 року

ПРИСУТНІ: члени кафедри історії української музики та музичної фольклористики доктор мистецтвознавства, професор М.Д. Копиця (зав. кафедри, науковий консультант); кандидат мистецтвознавства, доцент О.М. Давидова; кандидат мистецтвознавства, в.о. професора О.Г. Таранченко; доктор мистецтвознавства, доцент, в.о. професора Т.В. Гусарчук (рецензент); кандидат мистецтвознавства, в.о. професора Л.А. Гнатюк; кандидат мистецтвознавства, в.о. доцента Р.Є. Станкович-Спольська; кандидат мистецтвознавства, доцент О.О. Дерев'янченко; доктор мистецтвознавства, професор І.Б. Савчук (рецензент); доктор мистецтвознавства, доцент М.Ю. Северинова (рецензент); кандидат мистецтвознавства, доцент О.Ю. Волосатих; кандидат мистецтвознавства Л.В. Путятицька; кандидат мистецтвознавства, професор Є.В. Єфремов; доктор мистецтвознавства, в.о. професора І.В. Клименко; кандидат мистецтвознавства, в.о. професора, секретар кафедри О.В. Путятицька.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: Обговорення наукової доповіді докторантки кафедри історії української музики та музичної фольклористики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського *Якимчук Олени Миколаївни* за результатами дисертації «Ментальні основи творчості українських

композиторів кінця ХХ – першої чверті ХХІ століття: семіотичний дискурс» на здобуття ступеня доктора мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.03 «Музичне мистецтво».

Тема дисертаційної роботи «Ментальні основи творчості українських композиторів кінця ХХ – першої чверті ХХІ століття: семіотичний дискурс» була перезатверджена на засіданні Вченої ради Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського 30 квітня 2026 року (протокол №12 / Наказ 81-А від 30.04.2026 р.).

Науковий консультант — доктор мистецтвознавства, професор М. Д. Копиця.

СЛУХАЛИ: наукову доповідь докторантки кафедри історії української музики та музичної фольклористики Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського Якимчук Олени Миколаївни за матеріалами дисертації на здобуття ступеня доктора мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.03 «Музичне мистецтво».

Якимчук Олена Миколаївна доповіла основні положення дисертаційної роботи: актуальність, наукову новизну, практичну цінність, підсумки дисертації.

ВИСТУПИЛИ:

Науковий консультант: доктор мистецтвознавства, професор М. Д. Копиця

Поставили запитання:

доктор мистецтвознавства, професор І. Б. Савчук; доктор мистецтвознавства, доцент Т. В. Гусарчук; доктор мистецтвознавства, доцент М. Ю. Северинова; кандидат мистецтвознавства, в. о. професора Л. А. Гнатюк; кандидат мистецтвознавства, в. о. професора О. Г. Таранченко; кандидат мистецтвознавства Л. В. Путятницька.

Рецензенти: (1) доктор мистецтвознавства, доцент Т. В. Гусарчук, (рецензент) (відгук позитивний);

(2) доктор мистецтвознавства, професор І. Б. Савчук (рецензент); (відгук позитивний).

(3) доктор мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та історії культури М. Ю. Северинова (рецензент); (відгук позитивний).

Науковий керівник: доктор мистецтвознавства, професор М. Д. Копиця (виступ позитивний).

Взяли участь у обговоренні роботи: доктор мистецтвознавства, професор М. Д. Копиця; кандидат мистецтвознавства, доцент О. М. Давидова;

кандидат мистецтвознавства, в. о. професора О. Г. Таранченко; кандидат мистецтвознавства, в. о. професора Л. А. Гнатюк; кандидат мистецтвознавства, доцент О. О. Дерев'янченко; кандидат мистецтвознавства, доцент О. Ю. Волосатих; кандидат мистецтвознавства, в. о. професора Є. В. Єфремов; кандидат мистецтвознавства Л. В. Путятицька (*виступи позитивні*).

УХВАЛИЛИ: На підставі експертизи дисертаційної роботи, доповіді здобувача, запитань присутніх і відповідей здобувача, обговорення учасниками засідання основних положень дисертації та виступів наукового керівника й рецензентів прийняти такий висновок щодо дисертаційної роботи Якимчук Олени Миколаївни за результатами дисертації *«Ментальні основи творчості українських композиторів кінця XX – першої чверті XXI століття: семіотичний дискурс»*:

ВИСНОВОК

щодо дисертаційної роботи Якимчук Олени Миколаївни *«Ментальні основи творчості українських композиторів кінця XX – першої чверті XXI століття: семіотичний дискурс»*

1. Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукової діяльності академії

Актуальність дослідження. Соціально-історичні події XXI ст. спричинили усвідомлення українцями самих себе суб'єктом політичної діяльності, вільної від фантомів репресивної системи. На думку істориків, революція гідності стала в цьому контексті головною перемогою над авторитаризмом і залишком радянської ментальності. Непокірність, рішучість, здатність до самопожертви, прагнення волі й справедливості реактуалізувались в українській спільноті й стали фундаментальними ознаками *загальноукраїнської ментальності*, яка почала трансформуватись у сучасних умовах екзистенційної кризи. Геополітичні виклики XXI ст. зумовили процес осмислення українцями національної ідентичності.

Характерна риса «української душі» – свобода – змінила вектор з *напряму від на для*. Найвища цінність українців осмислюється не як «свобода від» (обмежень, інших держав, імперій), а «свобода для» самореалізації, виживання нації, збереження України на мапі світу.

Досліджуючи розвиток цивілізацій, американський біогеограф Джаред Даймонд (1937) вбачає *національну ідентичність засобом виходу з криз*.

Українська музична культура, як маркер національної ідентичності, зберігає в інтонаційних лексемах генетичний код нації. Наслідуючи думку

Д. Даймонда, висловимо припущення, що сучасна українська музика як виразник національної картини світу може також стати засобом подолання гуманітарної кризи. На відміну від музичного мистецтва ХХ ст., детермінованого ідеологією, сучасна музика вільно послуговується національними ментальними кодами. Вона стає *інструментом самопізнання*, пропонуючи слухачеві відчуття – «це про мене, моє коріння» й, ідентифікуючи себе з національною спільнотою, долучитись до неї, об'єднуючись навколо загальних світоглядних цінностей.

На підтвердження цього судження наведемо класифікацію британського дослідника феномену нації Ентоні Сміта (1939–2016), який запропонував два типи визначення ідентичності: західну (ціннісну), коли людина свідомо обирає й приймає культуру, традицію, мову цієї ідентичності; не західну (етнічну), коли спільнота людей формується через загальне походження. Українські історики Я. Грицак, М. Степико адаптували її до української ментальності, пропонуючи розглядати ідентичність українців на перетині обох типів, оскільки для них важливими є й етнічно-історичний, і ціннісний напрями.

В українській музичній культурі яскраво помітна історична тяглість світоглядних домінант, що сягають своїм корінням у хліборобську культуру, яка сформувала основні ментальні константи (антеїзм, пантеїзм, ліризм, сентименталізм, пошану до природи, землі, жінки, матері, родини). Зазначені ознаки яскраво помітні в сучасній композиторській творчості. Апелювання митців до глибинних пластів національної культури надає слухачеві екзистенційну опору, допомагаючи зберегти власну ідентичність під час криз.

У той же час у сучасній композиторській творчості актуалізувалась тематика жертвності, національної пам'яті, екзистенційного вибору, звернення до концепту шляху барокової людини від земного до небесного. Окремий вектор пов'язаний з філософською заглибленістю (твори В. Сильвестрова), осмисленням буття, рефлексіями над трагічними подіями (Симфонія №6 В. Антонюка, Хорал для струнних Г. Гаврилець, Концерт для оркестру №3 «Голосіння» І. Карабиця, «П'ять хвилин після виходу з бомбосховища» І. Небесного, Симфонія №3 «Галина» для скрипки і симфонічного оркестру О. Скрипника та ін.).

Домінанти національної ментальності є предметом музикознавчих пошуків Н. Завісько, Х. Казимирів, В. Кашаюк, О. Козаренка, М. Новакович, М. Севериної, І. Шевчук, М. Ярмо. Осмисливши зазначені праці, вважаємо за доцільне осягнути ментально-світоглядні засади сучасних композиторів на прикладах конкретних творів, переважна більшість яких написана протягом двох останніх десятиліть. Усі вони репрезентують *індивідуальну мову* композитора як інтерпретацію *національного коду*, стверджуючи безперервність ментальних настанов в українській музичній культурі.

Розширення образно-тематичного ряду музичних творів потребує аналітичного підходу, яким є семіотичний. Такий вибір пояснюється розумінням семіотики як метанауки, яку Ч. Морріс визначив *методологічним інструментом* для інших дисциплін. Прикладом застосування семіотичної теорії до аналізу музичного мистецтва в широкому контексті стали праці О. Козаренка, І. П'ятницької-Позднякової, О. Самойленко, С. Шипа; камерно-інструментальної музики – А. Кравченко. Видається доцільним залучити семіотичну теорію до аналізу творів сучасних українських композиторів, виявляючи в них домінанти національного мислення. Застосування семіотичного підходу дає можливість об'єктивувати відчуття «національного духу» в смислову структуру. Семіотика постає ключем для дешифрування «мовостилю» (О. Козаренко) сучасних партитур зі складними сонорно-тембральними й ладотональними комплексами, розширеними виконавськими прийомами в цілісну модель індивідуальних і національних кодів.

Актуальність дослідження посилюється необхідністю методологічної основи – тлумачення сенсів творів сучасних композиторів, а також створення інтерпретацій (виконавець, слухач, музикознавець) з позиції *спільних* для учасників комунікаційної ситуації (композитор, виконавець, слухач/глядач, музикознавець) *ментальних настанов*.

Мета – виявити й теоретично обґрунтувати ментально-світоглядні засади української композиторської творчості кінця ХХ – першої чверті ХХІ ст. з позиції семіотичної теорії.

Завдання дослідження:

- здійснити огляд семіотичних концепцій, їхню експлікацію на сучасну українську композиторську творчість;
- визначити риси (домінанти) української ментальності, виявити їх у жанрах народнопісенної і композиторської творчості;
- дослідити фортепіанну творчість Людмили Шукайло в контексті традицій харківської композиторської школи;
- проаналізувати «Пісні з давнини» для голосу і камерного оркестру Богдана Кривоуста в контексті особливостей прочитання першоджерела;
- дослідити музику Івана Небесного до вистав в контексті сценічного дійства;
- розкрити семантичний потенціал поезії Зої Ружин у камерно-вокальних творах Едуарда Бриліна в контексті ліричного модусу;
- виявити семантичний вимір українських культурних універсалій у творчості Олени Лис, Василя Довжика;
- проаналізувати хорову симфонію-перформанс «Осяяні чорним сонцем» Євгена Петриченка з позиції презентації регіональних кодів у загальнонаціональному й глобальному контекстах;

- проаналізувати цикл «Між Сходом і Заходом. Містерія народження» Богдана Сегіна в контексті культурної парадигми Схід – Захід;
- виявити особливості міфопоетичної моделі світу Олени Ільницької.

Об'єкт дослідження – українська композиторська творчість кінця XX – першої чверті XXI століття.

Предмет дослідження – ментально-світоглядні засади української композиторської творчості кінця XX – першої чверті XXI століття (з позиції семіотичної теорії).

Методи дослідження. Дисертація ґрунтується на засадах сучасної мистецтвознавчої методології, зокрема, культурологічного, семіотичного підходів. Для досягнення мети й вирішення поставлених завдань було застосовано міждисциплінарний підхід, структурно-системний, текстологічний, історико-культурний, компаративний, метод стильового аналізу. Їх застосування дало змогу виявити особливості музичної мови композиторів, визначити систему авторських координат, у яких експлікуються національні коди, розглянути твір як багаторівневу знакову систему, з'ясувати, як закладені композитором сенси розкриваються в комунікаційній ситуації (виконавець, слухач, музикознавець).

Теоретико-методологічну основу дослідження становить сукупність наукових праць, присвячених ментальності, світогляду, національній ідентичності; семіотиці, семіотиці культури; філософії культури; етнокulturології; знаковій природі музичної мови; фундаментальним категоріям музичного мистецтва; експлікації ментальних ознак в українській музиці; міфопоетиці; історії української музики; жанрам українського музичного фольклору; жанрам української музики; феномену композиторської творчості; творчості композиторів, представлених у дисертації.

Аналітичним матеріалом дослідження є твори сучасних українських композиторів, написані протягом кінця XX – першої чверті XXI століття.

2. Формулювання наукового завдання, нове вирішення якого отримано в дисертації

У дисертації здійснено нове вирішення наукового завдання, яке полягає у впровадженні методологічного підходу, що поєднує семіотичний аналіз із категорією національної ментальності. У його межах музичний твір постає як багаторівнева знакова система, що репрезентує ментальні коди української культури. У перебігу дослідження виявлено, що семіотичний аналіз забезпечує перехід від описовості до механізму інтерпретації художнього матеріалу. У межах семіосфери музика постає точкою перетину різних знакових систем – фольклорної, сакральної, літературної, історичної та авторської, де відбувається перекодування первинних культурних смислів у сучасній художній мові.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в дисертації упроваджений методологічний підхід, який поєднує семіотичний аналіз з категорією національної ментальності. Синтаксичний рівень репрезентований структурно-фактурними й тембровими моделями, що визначають організацію музичного тексту, семантичний рівень виявляється в системі архетипних образів і символів, що формують інтонаційно-образні коди національної культури. Прагматичний рівень пов'язаний з комунікативною спрямованістю музики, її здатністю формувати колективний досвід переживання, актуалізувати історичну пам'ять, забезпечувати емоційно-ціннісну взаємодію зі слухачем.

4. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечено:

1. Репрезентативністю джерельної та аналітичної бази дослідження, яка охоплює твори українських композиторів кінця ХХ – першої чверті ХХІ століття, наукові праці з проблем ментальності, семіотики, історії української музики тощо.

2. Комплексним застосуванням методів дослідження, що включають структурно-системний, текстологічний, історико-культурний, компаративний, метод стильового аналізу. Їх застосування дало змогу виявити особливості музичної мови композиторів, визначити систему авторських координат, у яких експлікуються національні коди, розглянути твір як багаторівневу знакову систему, з'ясувати, як закладені композитором сенси розкриваються в комунікаційній ситуації (виконавець, слухач, музикознавець).

3. Чітким визначенням наукової проблеми, об'єкта, предмета, мети і завдань дослідження, що забезпечило логічну послідовність наукового пошуку та відповідність отриманих результатів поставленим меті. Дослідження зосереджено на висвітленні творчості сучасних українських композиторів як відкритої, динамічної семіосфери, у якій ментальні домінанти функціонують як смислові константи, що забезпечують безперервність культурної традиції та її здатність до оновлення.

4. Опрацюванням значного корпусу матеріалу та системним характером його узагальнення, що дало змогу виявити основні тенденції творчості сучасних українських композиторів, їхні національно-світоглядні настанови, знаково-символічну реальність, яка виявляється через архетипи, культурні коди, концептуальну модель Дім – Поле – Храм, що репрезентує цілісну модель національного буття.

5. Рівень теоретичної підготовки здобувача

Здобувач продемонстрував високий рівень теоретичної підготовки, що засвідчується:

1. Грунтовним володінням категоріальним апаратом сучасного музикознавства, зокрема поняттями семіотична теорія, категорія ментальності, трирівнева семіотична модель, індивідуальний код композитора, національний код, універсальний код.

2. Обізнаністю з теоретичними положеннями, що стосуються категорії ментальності, семіотичної теорії, індивідуально-стильових рис творчості сучасних композиторів.

3. Володінням міждисциплінарними підходами, що поєднують музикознавчий, семіотичний, історико-культурологічний та аналітичний інструментарій дослідження, що дало змогу комплексно розглянути проблематику функціонування ментальних кодів у творчості сучасних українських композиторів.

4. Знанням теоретичних засад дослідження взаємодії вербального і музичного текстів, зокрема семіологічних, структурних та семантичних аспектів співвідношення поетичного тексту і музичного втілення.

5. Обізнаністю з актуальним станом наукового опрацювання питань, присвячених ментальності, світогляду, національній ідентичності; семіотиці, семіотиці культури; філософії культури; етнокультурології; знаковій природі музичної мови; фундаментальним категоріям музичного мистецтва; експлікації ментальних ознак в українській музиці; міфопоетиці; історії української музики; жанрам українського музичного фольклору; жанрам української музики; феномену композиторської творчості; творчості композиторів, представлених у дисертації.

6. Здатністю самостійно формулювати теоретичні положення, систематизувати значний масив матеріалу, узагальнювати особливості творчості сучасних українських композиторів, виявляючи індивідуально-стильові домінанти у їхніх творах.

7. Послідовною науковою аргументацією, логічною побудовою теоретичних узагальнень, чіткістю структурування матеріалу та концептуальною цілісністю викладу, що забезпечує належний рівень обґрунтованості основних положень дисертації.

Теоретичну базу дисертації складають дослідження, присвячені:

- ментальності, світогляду, національній ідентичності (Т. Бовсунівська, Я. Боровський, Т. Власевич, Т. Воропаєва, І. Гайванович, Р. Голик, О. Гордійчук, О. Господаренко, В. Гресько, Я. Грицак, О. Гуцуляк, П. Дінцельбахер, І. Діптан, Л. Довга, М. Грушевський, О. Калакура, Я. Калакура, М. Кашуба, М. Костомаров, С. Кримський, В. Крячко, О. Кульчицький, І. Лисяк-Рудницький, Ю. Липа, В. Липинський, Т. Лютий, І. Мірчук, О. Мішалова, Л. Мушкетик, І. Нечуй-Левицький, Є. Онацький, Д. Павличко, О. Петінова, І. Поліщук, М. Попович, О. Рафальський, Н.

- Семергей, М. Степико, О. Стражний, Л. Ушкалов, А. Фурман, Н. Хамітов, Д. Чижевський, М. Юрій, В. Янів, Н. Яценко);
- семіотиці, семіотиці культури (Р. Барт, У Еко, К. Леві-Стросс, Дж. Локк, Ю. Лотман, С. Маєр-Озер, Ч. Морріс, Ч. Пірс), аналітичні праці компаративного характеру (Д. Ділі, Ю. Ковальчук, К. Куцепал, О. Легеза, Т. Маменко, І. Погребняк, О. Просяник, Ю. Сабадаш, О. Шепетяк);
 - філософії, філософії культури (В. Ващенко, С. Гантінгтон, П. Герчанівська, Я. Грицак, О. Забужко, С. Крилова, І. Куций, В. Личкова, Л. Ороховська, М. Попович, М. Петрушкевич);
 - літературознавству, мовознавству (М. Грушевський, Н. Данчишин, О. Забужко, М. Зубов, Г. Левченко, Г. Микитив, В. Німчук, О. Пашник, Ю. Пряникова, Г. Файзулліна, Ю. Шерех, Ж. Янковська);
 - етнокультурології (В. Ганжа, Н. Довженко, В. Жайворонок, А. Заморока, А. Карпенко, Г. Микитів, О. Осипенко, О. Потапенко, В. Циміданов);
 - знаковій природі музичної мови (О. Козаренко, А. Кравченко, О. Оганезова-Григоренко, С. Осадча, Л. Повзун, І. П'ятницька-Позднякова, О. Самойленко, А. Черноіваненко, С. Шип);
 - фундаментальним категоріям музичного мистецтва (Н. Герасимова-Персидська, С. Гоменюк, О. Самойленко, С. Шип);
 - експлікації ментальних ознак в українській музиці (Н. Завісько, Х. Казимирів, В. Кашаюк, М. Новакович, М. Северінова, І. Шевчук, М. Ярکو);
 - міфопоетиці (О. Гармель, Р. Демчук, М. Еліаде, М. Зуєнко, Е. Касієр, О. Кобзар, І. Савчук);
 - історії української музики (О. Верещагіна-Білявська, Л. Кияновська, Л. Корній, Б. Сюта, І. Холодкова, А. Чібалашвілі);
 - жанрам українського музичного фольклору (Я. Гарасим, М. Гайдай, С. Грица, К. Грушевська, І. Денисюк, О. Дей, А. Іваницький, Ф. Колесса, І. Матяш, Г. Нудьга, К. Сосенко, А. Темченко);
 - жанрам української музики (хорової (А. Бакумець, Я. Бардашевська, О. Батовська, О. Бенч, О. Бермес, Є. Бондар, Н. Гринишин, Т. Гусарчук, В. Драганчук, М. Жданов, О. Козаренко, О. Корній, І. Матійчин, А. Стоянова, І. Шевчук, Н. Шепеленко), камерно-вокальної (О. Баланко, О. Басса, У. Граб, І. Зінків, Л. Кияновська, Т. Мартинюк, О. Німілович, І. Савчук, С. Трусенко, Д. Чамахуд), камерно-інструментальної (О. Бондаренко, О. Жукова, О. Зав'ялова, А. Кравченко, О. Курчанова, О. Лігус, А. Мельник, І. Савчук, Ю. Фурдуй, К. Черевко, Л. Шевченко), симфонічної (О. Гужва, М. Копиця, Г. Фаренюк, С. Щелканова), музики для театру (У. Бекіров));
 - феномену композиторської творчості (Т. Гусарчук, І. Драч, Л. Кияновська, О. Коменда, І. Коновалова, М. Копиця, О. Мануляк, Ю. Ніколаєвська, О. Полетаєва, І. Савчук, Д. Чамахуд);

- творчості композиторів, представлених у дисертації (М. Варакута, Т. Грінченко, О. Зав'ялова, Л. Кияновська, А. Мельник, Л. Назар-Шевчук, А. Олексюк, А. Приходько, Я. Таган, І. Тарновецький, О. Ущипівська, К. Черевко, С. Щелканова).

6. Теоретичне та практичне значення роботи

У дисертації узагальнено та систематизовано основні положення семіотичної теорії, особливості категорії національної ментальності. Простежено історичну тяглість ментальних кодів в українській музичній культурі. Визначено їхню експлікацію в творчості сучасних композиторів, які функціонують як смислові константи музичного тексту у вигляді знакових утворень.

Практичне значення роботи в можливості використання її матеріалів у лекційних курсах закладів вищої та фахової передвищої освіти з історії української музики, історії сучасної української музики, композиторських і виконавських стилів, музичної інтерпретації, музичної семіотики, музичної культурології, аналізу музичних творів, спеціальних курсах з фаху музикознавців, виконавців, диригентів, композиторів; музично-виконавській і композиторській практиці.

7. Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях

Основні положення, результати та висновки дисертації Якимчук Олени Миколаївни здобули належне висвітлення в наукових публікаціях та апробаційних матеріалах:

Опубліковано 34 наукові статті у фахових рецензованих виданнях категорії Б, закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних *Web of Science Core Collection* та *Scopus*, наукових періодичних виданнях інших держав, колективних монографіях тощо.

Матеріали дисертаційного дослідження апробовано у формі доповідей і тез на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, присвячених проблемам музикознавства, культурології, філософії мистецької освіти, зокрема:

Міжнародна наукова конференція «Національно-культурний дискурс як парадигма мистецьких цінностей: традиції і діалоги у вимірах сучасності», (Київ, 4–6 травня 2026 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Полілог культур: освітній, філологічний, культурологічний аспекти» (Чернігів, 23–24 квітня 2026 р.), V Міжнародна науково-практична конференція «Мистецтво та освіта: новації і перспективи» (Чернігів, 23 квітня 2026 р.), V Міжнародний науково-творчий та освітній проєкт «Богатирьовські студії: синтез теорії та практики» (Харків, 2–4 квітня 2026 р.), V Всеукраїнська наукова конференція «Філософія культурно-мистецької освіти» (Київ, 26 березня 2026 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Українське мистецтво у

світовому культурному просторі: історія, сучасність та перспективи розвитку» (Вінниця, 18–19 березня 2026 р.), «Фортепіанне мистецтво України: історія та сучасність» II Всеукраїнська науково-практичній конференції (Київ, 4–5 березня 2026 р.), «Ансамбль в музиці як соціокультурна стратегія» Всеукраїнська науково-практична конференція (Київ, 18–19 лютого 2026 р.), «Сучасне слово про мистецтво: наука і критика» Міжнародна науково-творча конференція наукового проекту (Харків, 18–19 лютого 2026 р.), «Мова й література: сучасні підходи та лінгводидактичні інновації» VI Всеукраїнська науково-практична конференція (Чернігів, 20–21 лютого 2026 р.), «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях» Дев'ята міжнародна науково-практична конференція (Київ, 6–8 листопада 2025 р.), Всеукраїнський круглий стіл на тему «Сучасні тенденції у музичному мистецтві» (Київ, 05 червня 2025 р.), «Сучасний мистецький простір як код митця: філософсько-культурологічний аспект» Міжнародна наукова конференція (Київ, 05–07 травня 2025 р.), «Музична творчість і наука сьогодні: нові вектори, стратегії змін» Всеукраїнська науково-практична конференція (Київ, 2–3 травня 2025 р.), «Полілог культур: освітній, філологічний, культурологічний аспекти» (Чернігів, 24–25 квітня 2025 р.), «Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології» Шоста міжнародна наукова конференція (Київ, 13–14 листопада 2024 р.), «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях» Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 7–9 листопада 2024 р.), Наукові і творчі діалоги співпраці у культурно-мистецькому просторі України» (Пам'яті академіків Олега Тимошенка та Мирослава Скорика) Всеукраїнська науково-практична конференція (Київ, 28–29 травня 2024 р.), «Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтв: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти» IX Міжнародна науково-практична конференція (Світязь – Луцьк, 24–26 травня 2024 р.), «Творчий універсалізм у культурі, мистецтві, освіті: ідентифікаційний, комунікаційний, синергетичний виміри» Міжнародна наукова Інтернет-конференція (Івано-Франківськ, 23–24 травня 2024 р.), «Полілог культур: освітній, філологічний, культурологічний аспекти» (Чернігів, 18–19 квітня 2024 р.), «Україна – Юнеско: 70 років разом» Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 25 квітня 2024 р.), «Камерно-інструментальний ансамбль у просторі і часі» Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція (Київ, 14–15 грудня 2023 р.), «Ювілейні та пам'ятні дати 2023 року» XIII Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 20–21 листопада 2023 р.), «Українсько-польські мистецькі зв'язки: історія, сучасна практика та перспективи розвитку» Міжнародна науково-практична конференції (Вінниця, 29–30 листопада 2023 р.), Міжнародна школа XXVIII Szkoła otwartego umysłu «homo scientis: nauka i poznanie jako wartości współczesnego człowieka» (Кельце, Польща, 12.04–21.06.2023), «Полілог

культур: освітній, філологічний, культурологічний аспекти» (Чернігів, 20–21 квітня 2023 р.).

Дисертація складається з анотації (українською та англійською мовами), списку публікацій здобувача, вступу, шести розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків, що відображає повноту охоплення проблематики і логічну послідовність викладу. Перелік використаних джерел налічує 546 позицій, з них 53 іноземними мовами. Обсяг основного тексту роботи – 325 сторінок, загального – 467 сторінок.

Висновки дисертації безпосередньо співвідносяться з її завданнями та знайшли відображення в публікаціях, що підтверджує внутрішню узгодженість і системність наукової роботи.

8. СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України категорії Б

1. Якимчук О.М. Традиції фортепіанних варіаційних циклів у «Симфонічних варіаціях» Людмили Шукайло. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 58. Т. 2. С. 163-167.

<https://doi.org/10.24919/2308-4863/58-2-22>

2. Якимчук О.М. Виконавський потенціал хорових творів Олександра Яковчука (на прикладі «Щедрівки» для мішаного хору а cappella). *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 60. Т. 4. С. 92-96. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-4-14>

3. Якимчук О.М. Композитор Едуард Брилін: універсальний характер творчої діяльності. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*. 2024. 7(1), 79–94.

<https://doi.org/10.31866/2616-7581.7.1.2024.303772>

4. Якимчук О.М. Роль музики Івана Небесного у виставі «У неділю рано зілля копала...». *Наукові збірки ЛНМА ім. М. Лисенка*. 2024. Вип. 51. С. 56–61.

<https://doi.org/10.32782/2310-0583-2023-51-09>

5. Yakymchuk O. Ivan Nebesyi's Music for Plays: Syntactic Aspect. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Музичне мистецтво*. 2024. 7(2). С. 149–157.

<https://doi.org/10.31866/2616-7581.7.2.2024.316723>

6. Якимчук О.М. Музика у виставі за п'єсою Миколи Куліша «Народний Малахій»: семантичний аспект. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. Дніпро : Грані. 2024. Вип. 27 (2). С. 102–114. <https://doi.org/10.33287/222445>
 7. Yakymchuk O. Vocal works by Eduard Brylin on Zoia Ruzhyn's poems: lyrical modus. *Слобожанські мистецтвознавчі студії*. 2025. Вип. 1. С. 163–168. <https://doi.org/10.32782/art/2025.1.31>
 8. Якимчук О.М. Музичне прочитання лірики Василя Симоненка в сучасній пісенній творчості. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Музичне мистецтво*. 2025. 8(1). С. 136–144. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.52.2025.334091>
 9. Якимчук О.М. Камерно-інструментальна творчість Богдана Сегіна: музика, гучніша за слова. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. Дніпро : Грані. 2025. Вип. 28 (1). С. 238–248. <https://doi.org/https://doi.org/10.33287/222489>
 10. Якимчук О.М. Симфонічна творчість Івана Небесного: жанрово-стильовий аспект. *Fine art and culture*. 2025. Вип. 3(2). С. 60–66. <https://doi.org/10.32782/facs-2025-3-2-9>
 11. Якимчук О.М. Камерно-інструментальна творчість Олени Ільницької: жанрово-стильовий аспект. *Слобожанські мистецтвознавчі студії*. 2025. Вип. 3. С. 161–165 <https://doi.org/10.32782/art/2025.3.30>
 12. Якимчук О.М. Камерно-вокальна творчість Олени Ільницької: семантичний аспект. *Наукові збірки ЛНМА ім. М. Лисенка*. 2025. Вип. 54. С. 81–88. <https://doi.org/10.32782/2310-0583-2025-54-12>
 13. Якимчук О.М. Музичне прочитання поезії Тараса Шевченка в Симфонії-диптиху Богдана Кривопуста. *Українська музика*. 2025. Вип.4 (55) С. 87–94 <https://doi.org/10.32782/2224-0926-2025-4-55-10>
 14. Якимчук О.М. «Пісні з давнини» для голосу і камерного оркестру Богдана Кривопуста: поетика твору. *Актуальні питання гуманітарних наук: / [редактори-упорядники М.Пантюк, А.Душний, В.Ільницький, І.Зимомря]*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Вип. 93. Том 2. С. 261–266 <https://doi.org/10.24919/2308-4863/93-2-38>
 15. Якимчук О.М. *Stabat Mater* Олени Ільницької у контексті жанрово-стильових пошуків композиторки. *Українська музика*. 2026. Вип.1 (56) С. 102–109. <https://doi.org/10.32782/2224-0926-2026-1-56-11>
- Статті в закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних *Web of Science Core Collection* та *Scopus***
16. Yakymchuk O. Mythopoeitics of Piano Nocturnes by Olena Ilnytska. *Harmonia: Journal of Arts Research and Education*, 2025, 25(1), 1–12. **Scopus Q2** <https://doi.org/10.15294/harmonia.v25i1.13242>

17. Yakymchuk O. Features of National Mentality in Ukrainian Musical Folklore. *Resital: Journal of Performing Arts*. 2025, Vol 26 №1, 1–24. **Scopus Q2**
<https://doi.org/10.24821/resital.v26i1>

18. Yakymchuk O. “To Victory” for vocal sextet and symphony orchestra by Olena Ilnytska: mythopoetics of the work. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Musica*. 2025. 70(2), 421–432. **Web of Science**
<https://doi.org/10.24193/subbmusica.2025.2.23>

19. Yakymchuk O., Rieznik O. The war topos in Ivan Nebesnyi’s works (on the example of “Message from Ukraine” and “...While Recalling...”). *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Musica*. 2025. 70 (Special Issue 1), 309–321. **Web of Science** (особистий внесок авторки – семіотичний аналіз творів)
<https://doi.org/10.24193/subbmusica.2025.spiss1.18>

20. Putiatytska, O.; Sakalo, O.; Artemieva V.; Shchyrytsia, D.; Yakymchuk, O. The Emergent Properties of the Opera Genre in the Contemporary Musical Context. *Música Hodie*, Goiânia, vol. 24, 2024. **Scopus Q2** (особистий внесок авторки – вивчення жанру опери в творчості українських композиторів).
<https://doi.org/10.5216/mh.v24.79940>

Публікації у колективних монографіях

21. Якимчук О. Шевченкові переспіви Давидових псалмів у творчості Олександра Яковчука: екзегетичне осмислення тексту. *Musical art and linguistic thesaurus of world culture: Ukraine’s experience*: Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2023. Р. 287-302.
<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-293-7-17>

22. Якимчук О.М. Духовна аура поезії Ліни Костенко у вокальних циклах сучасних українських композиторів. *Cultural and artistic practices: world and Ukrainian context*. Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2023. С. 595–612. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-322-4-27>

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав

23. Якимчук О.М. Сильові риси фортепіанної творчості Людмили Шукайло. *KELM*. 2023. 1(53). С.84-88. <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.1.13>

24. Yakymchuk O. The Semantic Space of Ukrainian National Universals in Olena Lys’ Choral Diptych “By the Stairs to Heaven”. *Musicologica Olomucensia*. 2025. 37(1), 23–35. DOI:[10.5507/mo.2025.002](https://doi.org/10.5507/mo.2025.002)

Публікації у журналах, які додатково відображають результати дослідження

25. Якимчук О.М. Хорова музика для дітей у творчості Олени Ільницької: на перетині вітчизняних традицій. *Věda a perspektivy*. 2023. № 1(20). С. 273-284. [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-1\(20\)-273-283](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-1(20)-273-283)

26. Якимчук О.М. Художній світ Олени Лис у жанрі хорової музики для дітей. *Moderní aspekty vědy*. 2023. Вип. 27. С. 323-336. <http://perspectives.pp.ua/public/site/mono/mono-27.pdf>

Публікації, що відображають апробацію результатів дослідження

27. Якимчук О. Аналіз музичного тексту в підготовці музикантів у ЗВО: виконавський, педагогічний аспекти. *Філософія культурно-мистецької освіти : матеріали Всеукр. наук. конф.* м.Київ, 24 бер. 2022 р. (24 черв. 2022 р.). Київ, 2022. С. 236–238.

28. Якимчук О. Фестиваль «Дні української музики у Варшаві» в контексті українсько-польських зв'язків. *Українсько-польські мистецькі зв'язки: історія, сучасна практика та перспективи розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. 29-30 листопада 2023 р. Вінниця, 2023. С. 115–119.

29. Якимчук О. Міфопоетичність Ноктюрнів для фортепіано Олени Ільницької. *Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях. Матеріали Сьомої міжнародної науково-практичної конференції*. 2024. Вип. 7. С. 324–327. DOI: <https://doi.org/10.31318/2786-8877.7.2024.331962>

30. Якимчук О.М. Архетипи української ментальності у творчості Олени Лис – Василя Довжика. *Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти : матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції (Світязь – Луцьк, 24–26 травня 2024 року)*. Liha-Pres, 2024. С. 213–215. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-390-6-66>

31. Якимчук О.М. Іван Небесний «Згадуючи» – хоровий цикл на основі українських молитов. *Творчий універсалізм у культурі, мистецтві, освіті: ідентифікаційний, комунікаційний, синергетичний виміри: збірник наукових праць (за матеріалами Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 24–25 травня 2024 р.): електронне видання*. Навчально-науковий інститут мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ: «Ксерограф», 2024. С. 94–95.

32. Якимчук О. Музика до перформансу Богдана Сегіна. *Естрадно-вокальне мистецтво: історія, теорія, практика: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 4 черв. 2025 р.)*. Івано-Франківськ : Редакційно-видавничий відділ ЗВО «Університет Короля Данила», 2025. С. 163–164.

33. Якимчук О. Семіотичний підхід у фаховій підготовці музиканта. *Філософія культурно-мистецької освіти: матеріали V Всеукр. наук. конф.* м.Київ, 26 березня 2026 р. Київ, 2026. С. 239–241.

34. Якимчук О. Музична Шевченкіана як засіб популяризації рідної мови. *Мова й література: сучасні підходи та лінгводидактичні інновації: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції.* Чернігів, 20-21 лютого 2026 р. С. 177–179. [zbirnyk_tez_2026.pdf](#) - Google Диск

10. Рекомендація дисертації до захисту.

Дисертаційна робота Якимчук Олени Миколаївни «Ментальні основи творчості українських композиторів кінця XX – першої чверті XXI століття: семіотичний дискурс» відповідає вимогам, передбаченим Постановою КМУ від 23 березня 2016 р. № 261 Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), а також наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

Враховуючи високий рівень виконаних досліджень, а також актуальність теми роботи, наукову новизну результатів та їх наукове і практичне значення, розширене засідання кафедри історії української музики та музичної фольклористики рекомендує дисертацію Якимчук Олени Миколаївни «Ментальні основи творчості українських композиторів кінця XX – першої чверті XXI століття: семіотичний дискурс» до захисту в спеціалізованій вченій раді для здобуття ступеня доктора мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.03 «Музичне мистецтво».

Результати відкритого голосування:

присутні 14 осіб:

«за» – 14,

«проти» – немає,

«утримались» – немає.

Завідувач кафедри історії

української музики та музичної фольклористики,

доктор мистецтвознавства, професор

М. Копиця

Маріанна Копиця

Секретар кафедри

кандидат мистецтвознавства, в.о. професора

О. Путятицька

Ольга Путятицька

М. Копиця

О. Путятицька

підписано, начальник загального відділу
Національної музичної академії України

М